

**Landskapsstyrelsens principer
för
behandling av tillståndsgivning
gällande näringsutövning, etableringsrätt
och rätt att tillhandahålla tjänster på Åland
för
fysiska personer som inte har åländsk hembygdsrätt
eller har varit fast bosatta på Åland i fem år
samt för juridiska personer.**

Allmänt

Vid prövningen av ansökningar om näringsrätt utgår landskapsstyrelsen med stöd av protokoll 2 till föredraget om Norges, Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till Europeiska unionen 1994 (det s.k. Ålandsprotokollet), 11 § självstyrelselag för Åland (71/91) och LL om rätt att utöva näring (47/96) från det åländska nationalitetsskyddet och principen att näringsutövningen skall handhas av lokalbefolkningen.

Näringsutskottet har i sitt betänkande nr 13a/1993-94 (FR nr 40) med anledning av landskapsstyrelsens lagframställning om gällande näringslag konstaterat att den s.k. Strand-Still bestämmelsen enligt vilken enbart sådana inskränkningar i etableringsrätten, vilka tillkommit före den 1 januari 1994 är möjliga, torde tolkas så att några ytterligare inskränkningar till förmån för i landskapet bosatta inte får företas efter nämnda datum. Sådana ändringar som mildrar inskränkningar som gällde den 1 januari 1994 och som därigenom öppnar större möjligheter för övriga EU-medborgare och juridiska personer att etablera sig i landskapet får däremot anses förenliga med protokollet. Med anledning av detta ställningstagande har landskapsstyrelsen på nedanstående sätt förtydligat principdokumentet 19.5.1994 gällande behandling och tillståndsgivning avseende näringsutövning, etableringsrätt och rätta att tillhandahålla tjänster på Åland.

Definition av begreppet näringsutövning

Lagtingets (landskapsstyrelsens lagframställning nr 40/93-94) definition av näringsutövning är strikt näringsrättslig och kan därför till vissa delar avvika från den skatterättsliga definitionen av begreppet näringsutövning. Verksamheten skall rikta sig till tredje person och vara självständig, d.v.s. näringsidkaren skall handla för egen räkning och eget ansvar. Vidare skall verksamheten vara laglig på ett objektivt sätt (verksamheten i sig skall således inte vara lagstridig). Verksamheten skall vara fortlöpande och slutligt avse ekonomiskt förvärv. Även sådan verksamhet som erbjuder tjänster till s.k. självkostnadspris bör således anses som näringsutövning.

Riktlinjer för beviljande av tillstånd

Landskapsstyrelsen fäster vikt vid följande kriterier vid prövningen av näringsrätt

I. Fortlöpande (permanent) näringsrätt

För nedanstående personer görs bedömningen utgående från nedanstående kriterier

A. Enskilda (fysiska personer)

- a) att sökanden är fast bosatt på Åland,
- b) att näringsverksamheten, t.ex. tillhandahållandet av tjänsten, förädlingen eller tillverkningen av produkten, tillverkningen och dyl. utförs på Åland,
- c) att lokala resurser, exempelvis lokal arbetskraft, lokala tjänster och lokala råvaror, används, samt
- d) att en fysisk lokalisering till Åland i form av exempelvis produktionsanläggning, fabrik, kontor, lager eller annan central funktion för näringsutövningen finns

B. Juridiska personer

- a) att som huvudregel minst 2/3 av styrelsemedlemmarna respektive bolagsmännen har åländsk hembygdsrätt alternativt utan avbrott har varit bosatta på Åland under minst fem år
- b) att ovannämnda styrelsemedlemmar respektive bolagsmän har anknytning till bolaget, exempelvis i form av branschkännedom eller annan för bolaget viktig sakkunskap,
- c) att bolaget har hemort på Åland,
- d) att bolaget fysiskt är lokaliserat till Åland i form av exempelvis produktionsanläggning, fabrik, lager eller annan för näringsutövaren central funktion,
- e) att lokala resurser, exempelvis lokal arbetskraft, lokala tjänster och lokala råvaror används i verksamheten, samt
- f) att betydande förädling av varor och tjänster sker lokalt på Åland.

II. Tillfällig näringsrätt

Tillfällig näringsrätt beviljas framom permanent. Vid beviljande av s.k. tillfälliga tillstånd kan landskapsstyrelsen frångå kravet om hemort, styrelsens och bolagsmännens sammansättning, lokal etablering och anlitandet av lokal arbetskraft om det med beaktande av det allmänna samhällsintresset (näringsutövare, beställare, konsumenter, löntagare m.fl.) kan anses påkallat.

Det åländska nationalitetsskyddet -undantag från principerna

Även för det fall att den sökta näringsutövningen kan anses uppfylla ovan nämnda krav bör tillstånd förvägras ifall den tilltänkta verksamheten på annat sätt kan anses stå i konflikt med det åländska nationalitetsskyddet; exempelvis genom att hota språkbalansen eller genom att äventyra en fungerande, konkurrensmättad marknad eller näringsgren. På motsvarande sätt kan tillstånd förvägras om ingen egentlig verksamhet bedrivs på Åland.

Vid beviljande av tillstånd kan landskapsstyrelsen foga till tillståndet villkor för att upprätthålla nationalitetsskyddet.